

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.13960731>

**Інноваційні підходи до професійного розвитку викладачів у цифрову
епоху**

Грищенко Максим Віталійович,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, заступник
начальника сектору моніторингу відділу поліції № 2 Харківського районного
управління поліції № 2 Головного управління національної поліції в
Харківській області, 61099, м. Харків, вул. Невельська 1/32, Україна,
maxik.top@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6516-671X>

Камбалова Яніна Миколаївна,

доцент кафедри методології та методики суспільних дисциплін Українського
державного університету імені Михайла Драгоманова, 02000, м. Київ, вул.
Пирогова 9, Україна, novajava@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2886-7696>

Михалюк Алла Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-
педагогічних наук Київського столичного університету імені Бориса
Грінченка, 02154, м. Київ, бульв. І. Шамо 18/2, Україна,
a.mykhaliuk@kubg.edu.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0452-1260>

Прийнято: 29.09.2024 | Опубліковано: 21.10.2024

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

***Анотація:** Актуальність статті зумовлена тим, що в умовах цифрової трансформації суспільства професійний розвиток викладачів набуває нових вимірів. Традиційні підходи до підвищення кваліфікації не відповідають сучасним вимогам, зокрема через стрімкий розвиток технологій та посилену потребу в цифрових компетенціях. Професійний розвиток освітян є ключовим для підвищення якості освіти, конкурентоспроможності закладів освіти та їхньої адаптації до глобальних змін. **Мета дослідження** полягає у вивченні інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів у цифрову епоху, а також визначенні ефективних методів підвищення їхньої кваліфікації з урахуванням нових освітніх викликів. **Методи дослідження** включають аналіз наукових публікацій, порівняльний аналіз інноваційних та традиційних підходів, а також вивчення міжнародного й національного досвіду впровадження цифрових технологій у процес підвищення кваліфікації викладачів. Також були використані методи узагальнення та систематизації для виявлення основних трендів у професійному розвитку. Ці методи дали змогу оцінити ефективність різних цифрових інструментів в освітньому процесі. **Результати дослідження** показали, що інтеграція цифрових платформ, таких як MOOC та штучний інтелект, дозволяє підвищити гнучкість та адаптивність освітніх програм, забезпечуючи індивідуалізацію освітнього процесу. Викладачі, які активно використовують цифрові інструменти, виявляються краще підготовленими до нових викликів освітнього середовища. Дослідження також виявило, що викладачі потребують більшої технічної та методичної підтримки. **У висновках** підкреслюється важливість впровадження індивідуальних планів професійного розвитку, інтерактивних цифрових технологій та міжнародної співпраці для підвищення професійної компетентності викладачів. Це сприятиме покращенню якості освіти в умовах цифрових змін.*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Ключові слова: цифрові компетенції, педагогічні технології, дистанційне навчання, професійна адаптація, освітні інновації

Innovative Approaches to the Professional Development of Teachers in the Digital Age

Maksym Hryshchenko,

Candidate of Legal Sciences, Senior Researcher, Deputy Head of the Monitoring Sector of the Police Department № 2 of the Kharkiv District Management № 2 of the Main Directorate of the National Police in the Kharkiv Region, Kharkiv, st. Nevelska 1/32, Ukraine, maxik.top@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6516-671X>

Yanina Kambalova,

Associate Professor of the Department of Methodology and Methods of Social Disciplines of the Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University, 02000, Kyiv, st. Pirogova 9, Ukraine, novajava@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2886-7696>

Alla Mykhaliuk,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Education and Psychological and Pedagogical Sciences of the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 02154, Kyiv, blvd. I. Shamo 18/2, Ukraine, a.mykhaliuk@kubg.edu.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0452-1260>

***Abstract:** The relevance of the topic lies in the fact that in the context of digital transformation, the professional development of teachers takes on new dimensions.*

*Traditional approaches to professional training no longer meet modern demands, particularly due to the rapid development of technologies and the growing need for digital competencies. Professional development of educators is key to improving the quality of education, the competitiveness of educational institutions, and their adaptation to global changes. **The purpose** of the study is to explore innovative approaches to the professional development of teachers in the digital age and to identify effective methods for improving their qualifications in response to new educational challenges. **The research methods** include an analysis of scientific publications, a comparative analysis of innovative and traditional approaches, and a study of international and national experiences in implementing digital technologies in the process of teacher professional development. Additionally, methods of generalization and systematization were used to identify key trends in professional development. These methods allowed for the evaluation of the effectiveness of various digital tools in the educational process. **The results** of the study showed that the integration of digital platforms such as MOOCs and artificial intelligence enhances the flexibility and adaptability of training programs, enabling the individualization of the learning process. Teachers who actively use digital tools are better prepared for the new challenges of the educational environment. The research also revealed that teachers require more technical and methodological support. **The conclusions** emphasize the importance of implementing individualized professional development plans, interactive digital technologies, and international collaboration to improve the professional competence of teachers. This will contribute to improving the quality of education in the context of digital transformations.*

Keywords: *digital competencies, pedagogical technologies, distance learning, professional adaptation, educational innovations*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У цифрову епоху, коли інформаційні технології кардинально змінюють усі сфери суспільного життя, питання професійного розвитку викладачів набуває нового змісту. Традиційні методи підвищення кваліфікації педагогів уже не можуть ефективно відповідати на виклики, пов'язані з постійними змінами в освітніх технологіях, швидкістю доступу до інформації та новими вимогами до компетенцій викладачів. Інноваційні підходи до професійного розвитку стають ключовими не тільки для забезпечення високої якості освіти, але й для підвищення конкурентоспроможності закладів освіти, адаптації до глобальних змін та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Професійний розвиток викладачів вимагає інтеграції новітніх цифрових інструментів та технологій в освітній процес, що забезпечує не тільки опанування нових знань, а й формування компетенцій, необхідних для роботи в умовах цифрового середовища. Однак виклики, з якими стикаються сучасні освітяни, виходять за межі простої технологічної грамотності. Вони стосуються також критичного мислення, креативності, вміння співпрацювати в цифрових просторах та постійного навчання нових навичок, які стрімко змінюються під впливом технологічного прогресу. Це визначає необхідність у системному підході до створення програм професійного розвитку, що не тільки відповідали б сучасним вимогам, але й передбачали б майбутні зміни.

Питання впровадження інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів є тісно пов'язаним з важливими науковими та практичними завданнями. Науковий інтерес полягає в необхідності дослідження ефективності різних моделей професійного розвитку в умовах швидкої зміни технологій, що включає аналіз кращих світових практик та адаптацію їх до національних реалій. Практична цінність розв'язання цієї проблеми

визначається тим, що розвиток професійних компетенцій викладачів сприяє підвищенню якості освіти загалом і має значний вплив на соціально-економічний розвиток країни. В умовах цифрової трансформації суспільства саме викладачі відіграють ключову роль у підготовці молодого покоління до успішної інтеграції в нові цифрові реалії. Отже, впровадження інноваційних підходів до їх професійного розвитку є одним з основних завдань сучасної педагогічної науки та освітньої політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій, присвячених професійному розвитку викладачів у цифрову епоху, висвітлює різні підходи до модернізації освіти та її адаптації до сучасних викликів. Наприклад, у роботі Н. Солодюк розглядається процес формування дослідницької компетентності здобувачів закладів вищої освіти, що особливо актуально в умовах цифровізації освіти. Важливим аспектом є розробка методологічних підходів до формування цієї компетентності, що сприяє більш ефективному засвоєнню наукових знань у цифровому середовищі [1]. Y. Hasynets, M. Vakerych, S. Solnyshkova, D. Pustovoichenko та N. Kuruts акцентують на важливості цифрових технологій для трансформації вищої освіти, підвищення якості професійної підготовки викладачів та створення нових можливостей для розвитку [2]. Аналогічно С. Карплюк підкреслює вплив цифровізації на освітній процес у вищій школі, наголошуючи на трансформаційних процесах та перспективах розвитку [3].

N. Vobro аналізує перспективи використання цифрових аватарів у закладах вищої освіти, звертаючи увагу на те, що такі технології можуть суттєво змінити взаємодію між викладачами та здобувачами освіти, забезпечуючи нові можливості для навчання та розвитку компетентностей [4]. Н. Іваненко, Ю. Герасименко та В. Костенко вивчають інноваційні підходи у

філологічній освіті, підкреслюючи важливість адаптації освітніх програм до умов цифрової трансформації [5].

В. Приліпко, А. Ірха та Н. Савастру у своїй роботі зосереджуються на професійному розвитку науково-педагогічних працівників, аналізуючи виклики та можливості, що виникають у контексті цифровізації освіти. Науковці зауважують, що викладачам необхідно постійно вдосконалювати цифрові компетентності для ефективного використання новітніх технологій в освітньому процесі [6]. В. Мізюк також приділяє увагу цифровим компетенціям викладачів, особливо в умовах змішаного навчання, наголошуючи на необхідності адаптації педагогічних підходів до нових умов [7].

М. Шишкіна та Ю. Носенко досліджують вплив технологій з елементами штучного інтелекту на професійний розвиток викладачів, акцентуючи на перспективних напрямках розвитку та підвищенні ефективності освітнього процесу [8]. Т. Жукова, Є. Черновол та Г. Різак аналізують стратегії адаптації вищої освіти в післявоєнний період, приділяючи особливу увагу впровадженню інноваційних підходів та їхньому впливу на якість освітнього процесу [9].

Т. Горохівська, О. Гомонюк та Г. Плахотнюк вивчають використання інноваційних педагогічних технологій для розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів, підкреслюючи важливість підвищення кваліфікації через застосування сучасних методик [10]. Водночас Л. Семеновська та О. Данисько розглядають професійну компетентність викладачів як ключовий чинник інноваційних змін в освіті, наголошуючи на значенні цифрових технологій для модернізації педагогічного процесу [11].

Зарубіжні дослідники, такі як L. Starkey [12] та J. Fernández-Batanero зі співавторами [13], звертаються до підготовки викладачів у цифрову епоху,

обґрунтовуючи необхідність розвитку цифрової компетентності як невід'ємного компонента професійного розвитку педагогів. Ці дослідження демонструють, що інноваційні підходи до професійного розвитку викладачів у цифрову епоху мають вирішальне значення для вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень у сфері інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів, подальшого вивчення потребують питання визначення найбільш ефективних цифрових технологій для підвищення професійних компетенцій педагогів, особливо в контексті їхньої адаптації до швидкозмінного цифрового середовища. Важливо також дослідити, як міжнародний досвід може бути адаптований до національних умов та які специфічні проблеми залишаються нерозв'язаними в умовах цифрової трансформації освіти, зокрема в аспектах постійного підвищення кваліфікації викладачів.

Наше дослідження є спробою зробити внесок у розв'язання зазначених проблем. Зокрема, у статті аналізуються сучасні інноваційні інструменти, такі як масові відкриті онлайн-курси (МООС), штучний інтелект та віртуальні середовища, які можуть суттєво покращити професійний розвиток педагогів і підвищити їхню готовність до адаптації в умовах цифрової трансформації. Окрім того, у роботі розглядається міжнародний досвід, зокрема моделі професійного розвитку, що успішно використовуються в інших країнах, та його потенційна адаптація до національних умов. Це дозволяє краще зрозуміти, як міжнародні практики можуть бути застосовані в Україні для подолання локальних викликів, пов'язаних із цифровізацією освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів у

цифрову епоху, а також визначення ефективних моделей і методів підвищення їхньої кваліфікації в умовах стрімкого технологічного прогресу. Основна увага приділяється аналізу сучасних тенденцій у використанні цифрових інструментів для професійного навчання та розвитку педагогічного складу, а також вивченню практичних аспектів їхньої адаптації до нових умов освітньої діяльності.

Завданнями нашої наукової розвідки є:

1. Здійснити огляд сучасних інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів, включаючи використання цифрових технологій.
2. Визначити ключові компетенції, необхідні для ефективної роботи викладачів у цифровому середовищі.
3. Вивчити практичний досвід упровадження інноваційних програм професійного розвитку в міжнародній та національній освітній практиці.
4. Проаналізувати основні проблеми й виклики, з якими стикаються педагоги в процесі цифрової трансформації освіти.
5. Надати рекомендації щодо вдосконалення процесів професійного розвитку викладачів з урахуванням вимог цифрової епохи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. У сучасних умовах цифрової трансформації професійний розвиток викладачів є критично важливим для забезпечення якості освіти та відповідності новим вимогам суспільства. Інтеграція технологій в освітній процес вимагає від педагогів не тільки володіння традиційними знаннями, а й цифровими компетенціями, необхідними для роботи в новому освітньому середовищі. Важливість інноваційних підходів до професійного розвитку полягає в здатності викладачів оперативно реагувати на зміни, використовувати новітні інструменти для навчання та забезпечувати

гнучкість освітнього процесу. Це має прямий вплив на ефективність навчання здобувачів освіти та конкурентоспроможність закладів освіти.

Сучасні інноваційні методи професійного розвитку дозволяють викладачам не тільки розширювати свої знання, а й адаптуватися до нових викликів. Вони передбачають використання цифрових платформ для дистанційного навчання, адаптивних систем штучного інтелекту, а також віртуальної та доповненої реальності, що змінюють підходи до навчання й значно відрізняються від традиційних методів (табл. 1).

Таблиця 1

Основні інноваційні підходи до професійного розвитку викладачів із використанням цифрових технологій

Інноваційний підхід	Опис
Масові відкриті онлайн-курси (МООС)	Цифрові платформи, що дозволяють викладачам вивчати нові дисципліни та підвищувати кваліфікацію у зручний для них час. Вони надають доступ до великого обсягу ресурсів та міжнародного досвіду, дозволяючи викладачам бути обізнаними з останніми освітніми трендами.
Цифрові симулятори	Віртуальні середовища для моделювання навчальних ситуацій та відпрацювання нових методів викладання. Це забезпечує можливість практичного освоєння нових підходів без ризику для освітнього процесу.
Штучний інтелект (AI)	Адаптивні платформи, що використовують AI для персоналізації освітнього процесу та прогнозування потреб викладачів у професійному розвитку. Вони аналізують індивідуальні прогалини у знаннях та пропонують відповідні навчальні матеріали.

Віртуальна та доповнена реальність	Створення інтерактивних освітніх середовищ для підвищення якості професійного розвитку викладачів. Ці технології забезпечують можливість інтерактивного занурення в освітні процеси, що робить навчання більш ефективним і цікавим.
------------------------------------	---

Джерело: сформовано авторами на підставі [8; 10]

Порівняння інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів із традиційними методами дає змогу чітко побачити, як змінилися підходи до навчання та вдосконалення кваліфікації. Традиційні методи професійного розвитку здебільшого були прив'язані до фізичних локацій, таких як конференції, семінари та тренінги, де навчання здійснювалося в очній формі. Викладачі повинні були відвідувати заняття в заздалегідь визначений час, що часто обмежувало їхню можливість працювати в зручному для них темпі [9]. Крім того, освітні програми зазвичай розроблялися для широкого кола учасників і мали універсальний характер, без врахування індивідуальних потреб.

З появою цифрових технологій ці обмеження почали втрачати актуальність. Інноваційні підходи, такі як масові відкриті онлайн-курси (МООС), дозволяють викладачам навчатися в будь-який час і з будь-якої точки світу, що забезпечує значно більшу гнучкість. Це також дозволяє адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб викладача, що в традиційних методах було важче здійснити через необхідність фіксованого розкладу.

Окрім гнучкості, інноваційні підходи пропонують більш активну взаємодію з навчальним контентом. Використання цифрових симуляторів дозволяє викладачам не тільки отримувати теоретичні знання, а й практикувати їх у віртуальних умовах, моделюючи реальні ситуації, що суттєво покращує їхню готовність до застосування нових методів викладання. Традиційні методи часто обмежувалися лише теоретичним викладом

матеріалу без можливості реальної практики до моменту його впровадження в аудиторії.

Штучний інтелект, який активно застосовується в сучасних платформах професійного розвитку, забезпечує індивідуалізований підхід до навчання, адаптуючи контент під потреби кожного викладача. Це радикально відрізняється від традиційного підходу, при якому всі учасники навчалися за однією освітньою програмою, незалежно від рівня їхньої підготовки чи специфіки їхньої викладацької діяльності. Штучний інтелект дозволяє системам автоматично виявляти прогалини в знаннях і пропонувати персоналізовані курси, що підвищує ефективність навчання [8].

Технології віртуальної та доповненої реальності, які активно впроваджуються в сучасні освітні процеси, значно розширюють можливості викладачів для інтерактивного навчання та моделювання різноманітних навчальних ситуацій. Це дозволяє викладачам опрацьовувати нові підходи в безпечних умовах, що мінімізує ризики помилок при їхньому впровадженні в реальну практику. У традиційних методах викладання така можливість була обмеженою, оскільки викладачі отримували практичний досвід лише в процесі безпосереднього викладання, що могло призводити до певних труднощів у процесі адаптації нових методик.

Таким чином, інноваційні підходи не тільки забезпечують більшу гнучкість, адаптивність та інтерактивність процесу професійного розвитку викладачів, але й значно підвищують ефективність навчання, що робить їх більш конкурентоспроможними в сучасному світі цифрових технологій.

Сьогоднішнє освітнє середовище вимагає від викладачів не тільки глибоких знань з їхніх предметних галузей, але й розвитку ключових компетенцій для роботи в цифровому форматі. Це особливо важливо, оскільки традиційні підходи до викладання вже не можуть повністю задовольнити

потреби сучасних здобувачів освіти, які очікують на інтерактивність, гнучкість і доступність навчальних матеріалів. Цифрова трансформація змінює не тільки формат подання матеріалу, а й способи комунікації між викладачами й здобувачами освіти, вимагаючи від освітян вміння ефективно використовувати цифрові інструменти, аналізувати дані та адаптувати навчальні підходи до нових викликів (табл.2).

Таблиця 2

Ключові компетенції для роботи викладачів у цифровому середовищі

Компетенція	Опис
Цифрова грамотність	Здатність ефективно використовувати технології для організації та здійснення освітнього процесу.
Управління інформацією	Уміння знаходити, аналізувати, оцінювати та використовувати інформацію з різних цифрових джерел.
Навички онлайн-комунікації	Здатність підтримувати ефективну взаємодію із здобувачами освіти через цифрові платформи та засоби зв'язку.
Адаптація освітніх методик	Здатність адаптувати освітні програми до потреб здобувачів освіти в цифровому середовищі, включаючи гейміфікацію та інтерфейси.
Використання даних для аналізу результатів	Уміння аналізувати результати здобувачів освіти за допомогою цифрових інструментів для покращення освітнього процесу.
Соціально-емоційна підтримка	Здатність забезпечувати емоційну підтримку та залучення здобувачів освіти через онлайн-інструменти в умовах дистанційного навчання.

Джерело: сформовано авторами на підставі [6; 7; 11; 13]

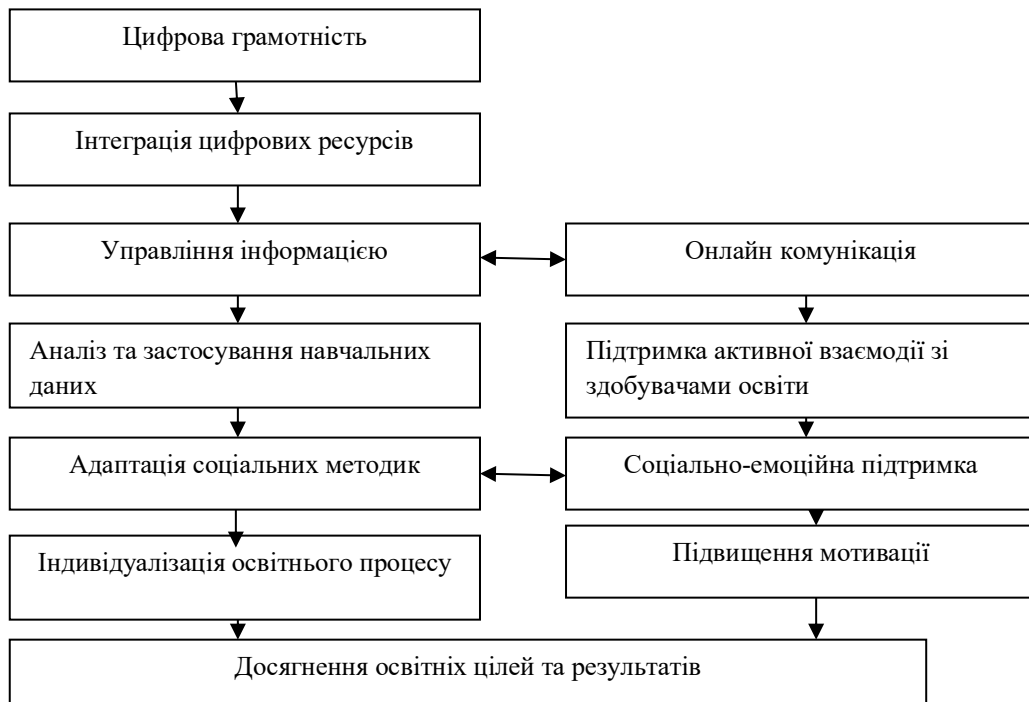
Особливо важливими компетенціями в сучасному цифровому середовищі є цифрова грамотність, управління інформацією та онлайн-

комунікація [12]. Цифрова грамотність є основою для ефективної роботи в цифровому просторі, оскільки викладачі повинні володіти навичками роботи з різними технологічними інструментами для проведення лекцій, семінарів і взаємодії зі здобувачами освіти. Управління інформацією є важливим через постійно збільшуваний обсяг доступних даних. Викладачі мають вміти швидко оцінювати й аналізувати інформацію для створення актуального та корисного навчального контенту [5]. Онлайн-комунікація стає критично важливою для підтримання постійної взаємодії зі здобувачами освіти, створення умов для активного обговорення та зворотного зв'язку. На рис.1 представлено взаємодію компетенцій на різних етапах професійного розвитку викладача та їхній вплив на досягнення певних освітніх цілей.

Рисунок 1

Взаємодія ключових компетенцій викладачів у цифровому середовищі

Джерело: власна розробка авторів

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Цифрова грамотність є базовою складовою, на якій ґрунтується подальше вдосконалення інших компетенцій. Викладачі, спираючись на свої цифрові навички, інтегрують цифрові ресурси в освітній процес, що дозволяє їм більш ефективно керувати інформацією. На цьому етапі вони використовують аналіз навчальних даних для оцінки результатів здобувачів освіти та вдосконалення своїх методів викладання.

Управління інформацією та онлайн-комунікація взаємодіють між собою, оскільки ці компетенції доповнюють одна одну в процесі організації ефективної взаємодії зі здобувачами освіти через цифрові платформи. Викладачі використовують ці інструменти для підтримки постійної комунікації та надання зворотного зв'язку, що підвищує рівень залученості здобувачів в освітній процес.

Адаптація освітніх методик дозволяє викладачам персоналізувати навчання, враховуючи індивідуальні потреби здобувачів освіти в цифровому середовищі. Це безпосередньо пов'язано з соціально-емоційною підтримкою, оскільки здатність викладача підтримувати емоційний контакт зі здобувачами освіти в умовах онлайн-навчання є критично важливою для забезпечення їхньої мотивації та активності.

Завершується цей процес досягненням освітніх цілей, коли всі компетенції взаємодіють для створення ефективного, адаптивного та персоналізованого освітнього середовища, що забезпечує якісні результати для здобувачів освіти.

Вивчення інноваційних програм професійного розвитку викладачів у міжнародній та національній освітній практиці базується на впровадженні новітніх освітніх технологій, цифрових інструментів, а також розвитку методик, що сприяють ефективному підвищенню кваліфікації викладачів. Міжнародний досвід свідчить про широкий спектр інструментів і підходів, що

використовуються для забезпечення безперервного професійного розвитку педагогів, тоді як національна практика в Україні починає активно інтегрувати інновації відповідно до вимог сучасного освітнього простору (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльний аналіз міжнародних та національних інноваційних програм професійного розвитку викладачів

Критерій	Міжнародна практика	Національна практика (Україна)
Цифрові інструменти для навчання	Використання провідних цифрових платформ (EdX, Coursera, FutureLearn) для професійного розвитку викладачів. Такі країни, як США, Велика Британія, забезпечують широкий доступ до курсів підвищення кваліфікації.	В Україні основними платформами для професійного розвитку є Prometheus та платформи університетів. Цифрові інструменти впроваджуються в основному на локальному рівні.
Індивідуалізація програм	Індивідуальний підхід з акцентом на розвитку специфічних компетенцій. Країни ЄС впроваджують гнучкі моделі навчання з урахуванням темпів розвитку кожного викладача. Постійний моніторинг прогресу.	В Україні програми з індивідуальним підходом лише розробляються. Наразі основний акцент робиться на колективному навчанні.
Змішане навчання	Поєднання традиційних методів із дистанційними технологіями навчання. В ЄС широко використовуються змішані моделі, що дозволяють викладачам навчатися на власних умовах.	В Україні змішане навчання є новим напрямом, що впроваджується переважно у великих університетах. Програми змішаного навчання розроблені для дистанційних курсів підвищення кваліфікації.
Фінансова підтримка	У країнах ЄС та США державні програми фінансово підтримують розвиток викладачів. Приватні компанії також активно фінансують освітні програми.	В Україні фінансова підтримка обмежена державними коштами. Часто фінансування здійснюється через гранти та інституційні проекти.

Інтерактивні технології	Міжнародний досвід демонструє широке використання віртуальних лабораторій, симуляцій та інтерактивних платформ для навчання викладачів.	В Україні використання інтерактивних технологій ще обмежене. Здебільшого вони застосовуються на тренінгах або семінарах.
Професійна спільнота	У багатьох країнах (особливо в Європі та США) професійні спільноти педагогів відіграють важливу роль у підтримці та обміні досвідом між викладачами.	В Україні професійні спільноти функціонують переважно в межах окремих університетів та інститутів, обмежена міжнародна співпраця.
Підтримка кар'єрного розвитку	Міжнародні програми включають постійну кар'єрну підтримку, консультації з професійного зростання, що сприяє розвитку кар'єри викладачів.	В Україні система підтримки кар'єрного зростання розвивається, однак не є такою гнучкою, як у міжнародній практиці.

Джерело: сформовано авторами на підставі [14]

Порівняння міжнародних та національних підходів до професійного розвитку викладачів виявляє суттєві відмінності, зокрема в ступені інтеграції цифрових інструментів, гнучкості програм і застосуванні інноваційних технологій. У міжнародній практиці цифрові платформи (Coursera, EdX) є важливою частиною підвищення кваліфікації, дозволяючи викладачам здобувати нові компетенції в онлайн-форматі, що значно підвищує доступність і гнучкість навчання. Важливим елементом є індивідуалізований підхід, який передбачає адаптацію освітніх програм до конкретних професійних потреб викладачів, забезпечуючи можливість навчатися в зручному темпі.

Українська практика перебуває на етапі впровадження цих інновацій. Використання цифрових платформ, таких як Prometheus, розширюється, але вони ще не досягли тієї гнучкості та масштабності, які характерні для міжнародних програм. Крім того, в Україні переважає колективний підхід до навчання викладачів, тоді як індивідуалізація лише набирає обертів.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Інтерактивні технології, такі як віртуальні лабораторії та симуляції, які широко використовуються на міжнародному рівні для розвитку практичних навичок, тільки починають застосовуватись у національних освітніх програмах. Попри це, інтерес до цих технологій зростає, що вказує на перспективи їхньої подальшої інтеграції.

У процесі цифрової трансформації освіти педагоги стикаються з низкою проблем і викликів, які вимагають кардинального перегляду традиційних методів навчання і підходів до професійного розвитку. Однією з основних проблем є необхідність адаптації до швидких змін в освітньому середовищі, що зумовлені впровадженням цифрових технологій. Викладачі змушені не лише опанувати нові інструменти для навчання, але й змінювати свої педагогічні стратегії, що часто викликає певний опір через відсутність належної підготовки або брак часу на освоєння нових методів.

Окрім технічної підготовки, викладачі стикаються з проблемами, пов'язаними з інтеграцією цифрових інструментів в освітній процес. Одним із ключових викликів є те, що цифрові платформи й технології не завжди адаптовані до освітніх програм, що призводить до труднощів у створенні ефективного освітнього середовища. Педагоги часто не мають достатньої підтримки для інтеграції нових технологій, оскільки освітні заклади не завжди надають необхідні ресурси або інструкції щодо їх використання. Це особливо помітно в умовах недостатнього фінансування, що ускладнює доступ до новітніх технологій і знижує мотивацію викладачів до їх впровадження.

Ще однією значною проблемою є нерівність у доступі до цифрових інструментів серед викладачів [15]. В умовах різних освітніх закладів доступ до сучасних технологій є нерівномірним, що створює дисбаланс у можливостях викладачів для професійного розвитку. Якщо у провідних університетах педагоги мають можливість використовувати новітні

платформи й технології, то в менш забезпечених закладах цей процес відбувається значно повільніше, що знижує загальний рівень цифрової компетенції серед освітян.

Крім того, цифрова трансформація освіти зумовлює виклики, пов'язані з постійною необхідністю оновлення знань і навичок [16]. Технологічний прогрес відбувається швидше, ніж педагоги можуть адаптуватися до нього, що створює додатковий тиск на викладачів. Потреба в постійному навчанні стає не тільки важливою умовою професійного розвитку, але й викликом, з яким не всі педагоги можуть впоратися через високі вимоги до часу та ресурсів. Важливим аспектом стає також розвиток критичного мислення, креативності та здатності до ефективної співпраці в цифрових середовищах, що виходить за межі простого освоєння технічних навичок і потребує переосмислення ролі викладача в умовах цифрового суспільства.

Потреба в адаптації до швидких технологічних змін вимагає комплексного підходу до підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, враховуючи як технічні, так і методологічні аспекти (табл. 4).

Таблиця 4

Рекомендації щодо вдосконалення професійного розвитку викладачів у цифрову епоху

Напрямок удосконалення	Рекомендації
Індивідуалізація навчання	Впровадження індивідуальних планів професійного розвитку викладачів з урахуванням їхніх професійних потреб.
Цифрові платформи	Використання цифрових освітніх платформ для дистанційного підвищення кваліфікації.
Змішане навчання	Розвиток змішаного навчання, що поєднує онлайн-курси з традиційними формами навчання.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Технічна підтримка	Забезпечення викладачів технічними засобами для використання цифрових інструментів в освітньому процесі.
Фінансування програм	Створення державних та інституційних грантів для підтримки програм підвищення кваліфікації викладачів.
Міжнародна співпраця	Розвиток міжнародних програм обміну досвідом та стажувань для інтеграції кращих світових практик.
Психологічна підтримка	Організація програм психологічної підтримки для викладачів, що відчують труднощі з адаптацією до нових технологій.
Оновлення методології	Розробка нових методичних підходів, що враховують інтерактивність і залучення здобувачів освіти в цифровому середовищі.

Джерело: власна розробка авторів

Запропоновані рекомендації спрямовані на систематизацію процесів професійного розвитку викладачів, забезпечуючи їм гнучкість у виборі напрямів підвищення кваліфікації та підтримку в інтеграції новітніх технологій. Впровадження індивідуальних планів професійного розвитку дозволить враховувати різноманітні потреби викладачів та їхній рівень володіння цифровими технологіями. Використання сучасних цифрових платформ сприятиме доступності дистанційного навчання, що є особливо актуальним в умовах швидкої трансформації освітнього середовища.

Змішане навчання дозволить поєднувати традиційні форми навчання з онлайн-інструментами, що підвищить рівень взаємодії між викладачами й здобувачами освіти. Технічна та фінансова підтримка є критично важливими для забезпечення доступу викладачів до сучасних ресурсів і технологій, що сприятиме їхній швидкій адаптації до змін. Міжнародна співпраця дозволить викладачам отримувати доступ до кращих практик, сприяючи професійному зростанню. Психологічна підтримка допоможе викладачам подолати

труднощі, пов'язані з переходом до цифрових технологій, що забезпечить їхню стійкість у нових умовах.

Очікується, що реалізація цих рекомендацій сприятиме покращенню якості освіти в Україні, дозволяючи викладачам адаптуватися до викликів цифрової епохи, підвищувати свій професійний рівень та ефективніше працювати в умовах сучасного освітнього простору.

Висновки. Отже, важливість інноваційних підходів до професійного розвитку викладачів у цифрову епоху не викликає сумнівів. Встановлено, що традиційні методи підвищення кваліфікації вже не відповідають сучасним вимогам, зокрема через швидку зміну освітніх технологій та необхідність цифрових компетенцій. Однією з основних проблем є недостатня технічна підготовка викладачів та нерівномірний доступ до цифрових інструментів, що спричиняє дисбаланс у рівнях професійної компетентності.

Рекомендується розробити індивідуальні плани професійного розвитку, впроваджувати цифрові платформи та підтримувати змішане навчання. Необхідною є технічна підтримка викладачів, а також фінансування програм підвищення кваліфікації. Міжнародна співпраця та психологічна підтримка є додатковими елементами для успішної адаптації викладачів до нових викликів.

Подальші дослідження мають зосередитися на інтеграції інноваційних методик в освітній процес, вивченні впливу цифрових технологій на якість освіти, а також на пошуку шляхів для підвищення мотивації викладачів у використанні новітніх технологій у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Солодюк Н. Особливості формування дослідницької компетентності студентів ВНЗ. *Шлях до науки: лінгвокультурологічна*

підготовка іноземних студентів : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 14 травня 2018 р.). Дніпро, 2018. С. 20–26. URL: <https://repo.dma.dp.ua/2779/> (дата звернення: 10.08.2024).

2. Hasynets Y., Vakerych M., Solnyshkova S., Pustovoichenko D., Kuruts N. Transforming Higher Education in the Digital Age. *Futurity Education*. 2024. № 4(2). P. 263–278. URL: <https://doi.org/10.57125/FED.2024.06.25.14> (дата звернення: 16.08.2024).

3. Карплюк С. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку: матеріали методологічного семінару НАПН України* (м.Київ, 04 квітня 2019 р.). Київ, 2019. С. 188–197.

4. Bobro N. Prospects for the Use of Digital Avatars in Higher Education Institutions. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 8(42). С. 15–22. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/14137/14207> (дата звернення: 10.08.2024).

5. Іваненко Н., Герасименко Ю., Костенко В. Інноваційні підходи щодо модернізації філологічної освіти та науки України: відповідь на виклики воєнного часу. *Академічні візії*. 2023. № 18. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/281> (дата звернення: 10.08.2024).

6. Приліпко В., Ірха А., Савастру Н. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України у контексті цифрової трансформації освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 14(32). С. 390–400. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14\(32\)-390-400](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(32)-390-400) (дата звернення: 10.08.2024).

7. Мізюк В. Цифрові компетентності вчителя для реалізації змішаного навчання. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 9(27). URL:

<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/4739/4762> (дата звернення: 14.08.2024).

8. Шишкіна М., Носенко Ю. Перспективні технології з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів. *Фізико-математична освіта*. 2023. № 1(38). С. 66–71. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737995/> (дата звернення: 10.08.2024).

9. Жукова Т., Черновол Є., Різак Г. Стратегії адаптації та розвитку вищої освіти у післявоєнний період: аналіз інноваційних підходів, їх вплив на якість освіти та результати вищої освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 3(37). С. 210–222. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-210-222](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-210-222) (дата звернення: 10.08.2024).

10. Горохівська Т. М., Гомонюк О. М., Плахотнюк Г. М. Використання інноваційних педагогічних технологій у процесі розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів в умовах підвищення кваліфікації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методикнавчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць*. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. Вип. 60. С. 365–374. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/download/5127/4528> (дата звернення: 10.08.2024).

11. Семеновська Л., Даниско О. Професійна компетентність викладача вищої школи як чинник інноваційних змін в освіті. *Педагогічні науки*. 2022. № 80. С. 42–46. URL: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.80.278193> (дата звернення: 10.08.2024).

12. Starkey L. A review of research exploring teacher preparation for the digital age. *Cambridge Journal of Education*. 2020. № 50(1). P. 37–56. URL: <https://doi.org/10.1080/0305764X.2019.1625867> (date of access: 10.08.2024).

13. Fernández-Batanero J. et al. Digital competences for teacher professional development. Systematic review. *European Journal of Teacher Education*. 2022. № 45(4). P. 513–531. URL: <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1827389> (date of access: 10.08.2024).

14. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІІТО НАПН України, 2018. 223 с.

15. Sancar R., Atal D., Deryakulu D. A new framework for teachers' professional development. *Teaching and teacher education*. 2021. № 101. Art. 103305. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103305> (date of access: 10.08.2024).

16. Kálmán O., Tynjälä P., Skaniakos T. Patterns of university teachers' approaches to teaching, professional development and perceived departmental cultures. *Teaching in higher education*. 2020. № 25(5). P. 595–614. URL: <https://doi.org/10.1080/13562517.2019.1586667> (date of access: 10.08.2024)